

Et iskoldt eventyr: Isbjørnesafari på Svalbard

På den norske øgruppe Svalbard i Nordishavet lever flere isbjørne end mennesker. Tag med på en kold snescootertur tværs over hovedøen Spitsbergen i forsøget på at se den største af alle bjørnearter.

JAKOB ØSTER

Hvis I ser en isbjørn, skal I ikke stoppe.«
Vores guide hedder Audun og han er en typisk nordbo. Han taler ikke meget, og han smiler skælmst, selv når han som nu siger hvad vi ikke må.

Jeg befinder mig på Svalbard – nord for Norskehavet og så højt mod nord som man overhovedet kan komme med almindeligt kommercielt rutefly. Det er tæt på jævndøgn, hvilket efter en lang, mørk vinter nu sikrer dagslys mere end 12 timer i døgnet, og med de hastigt tiltagende dage og det gryende forår skulle dette være det bedste tidspunkt på året at se vilde isbjørne.

Linet op ved siden af os her i udkanten af Longyearbyen – Svalbards hovedby – holder vores syv snescootere fra firmaet Arctic Adventures – som jeg har booket min isbjørnesafari igennem – nu parat på en snorlige række. Og kort før afgang er vi altså ved at modtage de sidste instrukser fra vores ellers ordknappe guide.

For en tur hvis hovedformål det er at spotte isbjørne, forekommer det paradoksalt, at vi ikke må stoppe, hvis vi skulle få øje på en bjørn. Men Audun forklarer, at reglerne foreskriver at guiden – der kører forrest med geværet – altid skal befinde sig nærmere isbjørnene end turdelegerne, og at vi derfor skal holde os lige bag ham, når han kører.

Auduns førerscooter er udstyret med GPS, satellittelefon og et gammeldags kort over området. Bag på den sidder en anhænger lastet med et telt, førstehjælpsudstyr, en kaliber 33 jagtriffel samt proviant nok til at brødføde en mindre hær.

Usammenhængende forklarer Audun, hvordan vi skal operere satellittelefonen, hvis han undervejs skulle være så uheldig at blive fortæret af en isbjørn. Til sidst fisker han en gammel seksløber, der ligner noget fra en cowboyfilm, frem fra skulderhylstret under hans lurvede dunjakke, putter seks kæmpe patroner i tromlen og afsikrer den. Det er tid til at forlade civilisationen.

Isbjørneland

Dagens destination er østkysten af Spitsbergen, også kendt som "Isbjørneland". Isbjørnene opholder sig fortrinsvis ude på havisen, så i stedet for at spejde efter dyr undervejs giver vi fuld gas for hurtigst muligt at tilbagelægge de godt 100 kilometer til kysten, hvor vi håber at have heldet med os.

Ser man bort fra, at morgentemperaturen ligger på uhyrlige minus 22 grader, er vejret perfekt. Det er som om landskabet alene er farvelagt med brug af hvid og blå. Sne og himmel oplyses så langt øjet rækker af den gavmilde sol, der hele

ANDRE AKTIVITETER PÅ SVALBARD

Hundeslæde: Hundeslædeture arrangeres om vinteren og foråret. Ture af en halv dags varighed koster omkring 1.600 norske kroner. Om sommeren, når sneen smelter, arrangeres ture med "hundeslæde på hjul".

Isgrøtter: Der findes forskellige isgrøtter under gletsjerne nær Longyearbyen. I pandelampens skær kravler man ind i smalle labyrintiske gange med spøjse isformationer. For at komme frem til de forskellige grøtter skal man enten gå med sne-sko eller køre med hundeslæde, snescooter eller bæltekøretøj. Det koster typisk 750 NOK (børn 450 NOK) at besøge en isgrøtte.

På egen hånd: Hvis man har jagttegn – eller har bestået et lokalt skydekursus – og medbringer jagtriffel med høj kaliber-ammunition, er det muligt uledsaget at vandre, stå på ski eller køre snescooter rundt på Spitsbergen.

dagen tilsmiler os fra sin tilsyneladende evige position lavt på himlen.

Jeg er iført tre par bukser, tre trøjer, tre par sokker og et par uldvanter under den tykke køredragt, de store støvler og de vindtætte læderluffer, og kan dermed lige nøjagtig holde varmen, når vi på de få lige strækninger presser scooterne igennem den iskolde, klare luft med en hastighed på helt op til 80 kilometer i timen.

Vi suser igennem dybe dale og rundt om høje fjelde, og det mageløse vinterlandskab ligner noget, der kunne have været inspiration for Disneyfilmen Frost.

Østkysten

Efter de 100 anstrengende kilometer – eller 10 mil som Audun kalder dem – over isbræer og frosne floder i det kuperede terræn, når vi endelig ud til østkysten. Foran os ligger den bundfrosne Storfjord.

Her er is så langt øjet rækker. Vinden piber os hidsigt om ørene, og kulden skærer sig ind mod marv og ben, for her på Spitsbergens østside befinder vi os langt uden for den varme Golfstrøms rækkevidde.

Her sidst på vinteren skulle en rask 1300 km lang gåtur hen over det frosne ishav og helt frem til den geografiske nordpol ved 90° nord være mulig, hvis man skulle være i humør til det.

Med et frostbid i panden, fordi min uldne ansigtsmaske har været krøbet en anelse op over mine kørebriller, skuer jeg forventningsfuld ud over havisen, da vi når frem til kysten. Isbjørne skal vi ikke lede længe efter. 3-400 hundrede meter ude på isen spankulerer en isbjørnemor rundt med sin legesyge unge.

Ursus Maritimus, som den hedder på latin, lever næsten udelukkende af kød, så den opholder sig typisk langs iskanterne, hvor den kan jage sæler, fisk og unge hvalrosser. I et hul ude på isen har mor og datter netop fanget en sæl, og de er nu i gang med at fortære de sidste rester af den.

Inden mine kamerabatterier med rekordfart når at aflade, forsøger jeg flumende og iført min køreluffe, der er klunget som en overdimensioneret grillhandske, at skifte til mit kameras længste zoomlinse. På den lange afstand og med den hvide baggrund er det dog ikke nogen let opgave at forevige de gullighvide bjørne.

»Lad os køre ud på isen til dem,« siger jeg derfor optimistisk til Audun.

Selv om han er svært bevæbnet, og til trods for at vores potente snescootere formentlig godt kan køre fra en ophidset bjørn, forklarer Audun, at det må vi desværre ikke, fordi snescooterne kan

risikere at sidde fast i de vandpytter, der ligger derude.

Fra lang afstand nøjes vi derfor med igennem kikkerter og telelenser at betragte isbjørneparret. Isbjørne har en overordentligt veludviklet lugtesans, så selv på denne afstand, kan de ganske givet lugte os, men det synes ikke at bekymre dem det fjerneste.

Efter at de hvide bamser har spist op, lunter moren en tur hen over isen, mens ungen tumlende følger efter og efter en halv time i selskab med kongerne af Arktis er audiensen forbi.

Efter en frokost i det fri bestående af frysetørret pasta, et glas blåbærtoddy og en plade halvfrossen chokolade, er det tid til at vende næsen hjemad. Maden, der skulper i maven, og synet prentet på nethinden af de to fornøjede isbjørne hjælper med at holde humøret højt, mens vi i fire timer pløjer vores snescootere gennem det kolde, puklede terræn og hjem til Svalbards trygge hovedby.

Verdens nordligste by

For enden af Adventsfjorden ligger Longyearbyen – verdens nordligste by – indeklemmt og omkranset af bjerge. Omtrent 2.600 mennesker holder i øriget de godt 3.000 isbjørne med selskab. De fleste isbjørne opholder sig langt fra civilisationen, men drevet af sult forvilder enkelte sultne bjørne sig fra tid til anden alligevel helt herind i byen, og der er påbud om at bære gevær, så snart man bevæger sig uden for bygrænsen.

Isbjørneangreb er ikke det eneste man har at bekymre sig om her ved 78 grader nord. I mere end fire måneder om året ser man ikke solen og i de tre af disse måneder – kaldet polarnatten eller mørketiden – står solen så langt under horisonten, at der er totalt mørkt i alle døgnets 24 timer.

Nu hvor dagene hastigt vokser sig lange og lyse – det tager kun omtrent halvanden måned fra man i byen ser solen for første gang, til den aldrig går ned – går jeg til fods forbi byens kirke. Flaget er på halvt og inde i kirken holdes der dobbelt begravelsesceremoni for to unge mennesker. Den ene har bedst som den barske mørketid er overstået taget sit eget liv.

Den anden omkom efter at have udløst en lavine med sin snescooter i en såkaldt *high-marking*-konkurrence, hvor han forsøgte at køre sin snescooter så højt op som muligt af en stejl bjergskrænt.

Heldigvis er der også mange anderledes mun-

OM ISBJØRNE

Kendetegn:

Isbjørnen er en stor gullighvid bjørn. Den kan blive cirka 2,8 meter lang og kan veje op mod 500 kilo, hvilket gør den til den største af alle bjørnearter.

Ernæring:

Isbjørnen lever af fisk, sæler, sneharer, polarræve, lemminger, søfugle og unge hvalrosser.

Bestand:

Anslået 25.000 i hele verden. På Svalbard omkring 3.000.

Trusler:

Isbjørnen er en truet dyreart pga. global opvarmning, forurening og smeltende is.

Hvor kan man se vilde isbjørne:

Isbjørne lever i de arktiske egne: Nordpolen, Grønland, Svalbard, Canada og Alaska. Størst chance for at se dem er på snescooter på østkysten af Svalbard og ved Churchill i Canada.

En isbjørn rejser sig på bagbenene nær Svalbards østkyst, da en række snescootere nærmer sig. Foto: Connie Jensen

Med snescooter på vej tilbage fra østkysten til Longyearbyen i solnedgangen. Foto: Jakob Øster

► tre steder at forsamles i den nordlige by. Syd for byen ligger det populære "Huset" – Svalbards ældste restauration, der byder på både en bistro, en gourmetrestaurant og byens eneste natklub.

»Æ bor her. Æ trives. Æ har set isbjørn,« står der bag på en af de lokales t-shirt i bistroen. Nordboen gør mig selskab i det simple cafeteria, hvor dagens ret i dag er "Middagspølse med stekt løk og potetmos".

Ved siden af bistroen ligger restauranten, der er i en helt anden kulinarisk liga. Over 15.000 flasker ligger der i vinkælderen, der er hjulpet godt på vej af Svalbards afgiftsfrie status. Den arktiske menu på gourmetrestauranten, som fra tid til anden også indeholder isbjørn, består i dag af vildtterriner med rypebryst og portvinsrirup, arktiske kammuslinger, rensdyrfilet og cognacmarinerede multebær.

Frygten for den hvide bjørn

Helt ulogisk i betragtning af at isbjørne i hobetal huserer nær byen, ligger "Huset" ensomt og afsides placeret en halv times spadseretur fra Longyearbyens centrum. For foden af vældige sneklædte bjerge ligger det som et gult spøgelseslot ude midt i det skinnende hvide ingenting.

Med middagspølse og et par øl i min vom trækker jeg først på natten med stilheden ringende i mine ører hjem mod mit gæstehus gennem de øde gader. Blot et par hundrede meter derfra lige uden for bygrænsen har jeg tidligere – i følgeskab med den påkrævede bevæbnede guide – besøgt en isgrotte.

Nu nyder jeg den friske luft helt alene. Det niver lidt, når den lette vind blidt slår mod min frostbidte pande, men det er ikke kun vindens piben, der alt for ofte får mig til at kigge mig nervøst tilbage over skulderen. Frygten lurker for, at den hvide bjørn ligger på lur et sted her i sneen. Så sent som ugen forinden har en isbjørn forvildet sig ind i byen, har jeg fået fortalt.

Komplet ugeneret når jeg naturligvis i ro og mag frem til verdens velsagtens nordligste gæstehus. Den gamle ombyggede minearbejderbarak, der udgør mit "Gjestehuset 102", lyser mig venligt i møde.

Før jeg går til ro, kigger jeg på det udendørs termometer. Temperaturen er nu præcis den samme, som da jeg tog afsted på isbjørnesafari. Minus 22 grader. ■

Næsten alle lokale børnefamilier råder over disse specielle transportslæder. Foto: Jakob Øster

En snescootertur på Svalbard er ikke nogen billig fornøjelse og der er ikke nogen isbjørnegaranti, men man er sikret en eventyrlig køretur. Foto: Jakob Øster

SÅDAN KOMMER DU PÅ ISBJØRNE-SAFARI

Fly:

SAS flyver normalt retur til Longyearbyen fra omkring 3.000 kroner eller for 20.000 Eurobonuspoint. Det er samme antal point, som det koster at flyve til f.eks. Stockholm, da SAS for bonusrejser opererer med enhedstakst i Skandinavien.

Snescooterture:

Flere lokale selskaber tilbyder tur til majture af en eller flere dages varighed til østkysten, Tempelfjorden, den russiske mineby Barentsburg, Kamp Linné og Elveneset. En dagstur til østkysten koster 3.190 norske kroner for en chauffør og 1.690 norske kroner for en passager. Chancen for at se isbjørne er størst i marts måned og på ture til østkysten eller Tempelfjorden. Bemærk, at der ikke er garanti for at se isbjørne, og at turene aflyses, hvis vejret er dårligt.

Overnatning:

En overnatning på gæstehus i Longyearbyen koster omkring 300 kroner pr. person på sovesal eller 600 kroner for et dobbeltværelse. Et dobbeltværelse på hotel koster fra omkring 1.000 kroner pr nat.

Gæet et sted: Rejsequizzen

Hvor godt kender du verden? Hvor god er du til at spotte en nationalpark, et museum, en ikonisk bygning eller en by set fra oven? Test dig selv i vores ugentlige konkurrence, og vind en bog.

Verden over er byer, bygningsværker, museer, broer, nationalparker, høje bjerge og andre ting med til at definere kendte og mindre kendte destinationer.

Nogle steder er så særlige, at vi rejser efter dem. I vores nye ugentlige billedquiz inviterer vi dig med til et sted, som du skal gætte.

Vi synes, at det giver god mening at introducere quizzen netop nu. I en tid, hvor vi ikke kan rejse ud i verden som normalt, lader vi verden komme til dig.

Hver uge sætter vi en "Turen går til"-bog efter eget ønske på højkant. Tjek udvalget på politikensforlag.dk/rejser/c-40.

Vi trækker lod blandt de rigtige svar og bringer navnet på vinderen i næste udgave af Rejsequizzen.

Foto: Getty Images

KENDER DU DENNE BY?

Hvad er navnet på byen, og i hvilket land ligger den?

Skriv dit svar til rejseredaktionen@jp.dk.

Vi skal have dit svar senest onsdag den 10. februar kl. 12.

SIDSTE UGES VINDER

Det rigtige svar på sidste uges quiz er

Callanish Standing Stones på Isle of Lewis, Skotland

Vinderen blev Ib Lyngbye fra Hanstholm.